

บทที่ 1

บทนำ

ปัญหาและความสำคัญ

การจัดการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศ เพราะพื้นฐานการศึกษาที่ดีก็จะส่งผลให้ประชาชนมีความรู้ความสามารถ ช่วยในการพัฒนาประเทศ การจัดการศึกษาให้มีมาตรฐานนั้นขึ้นอยู่กับ มาตรฐานการบริหารโรงเรียน มาตรฐานของกระบวนการจัดการเรียนการสอนและมาตรฐานคุณภาพนักเรียน สำหรับมาตรฐานการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องประสบปัญหามากมายจากสถานการณ์ความไม่สงบ ปัญหาโรงเรียนถูกเผา ปัญหาครูถูกปลอบร้าย โดยปัญหาได้เริ่มเกิดขึ้นจากกรณีการปล้นปืน เมื่อวันที่ 4 มกราคม 2547 แล้วพัฒนาไปสู่กรณี 28 เมษายน 2547 มัสยิดกรือเซะจนก้าวเข้าสู่กรณี 25 ตุลาคม 2547 ที่ตากใบ ทำให้เห็นได้ชัดว่าปัญหาเดิมที่ดำรงอยู่และยังไม่ได้รับการแก้ไขนั้น กลับมีปัญหาคือความขัดแย้งใหม่รุกเข้าไปทับถมให้หนักหน่วงยิ่งขึ้น สุรชาติ บำรุงสุข (2547:37) ทำให้เกิดความเสียหายต่อระบบการศึกษาใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยิ่ง ส่งผลต่อการศึกษานักเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ที่ขาดโอกาสต่าง ๆ และทำให้ผลการสอบแข่งขันกับโรงเรียนระดับเดียวกันในจังหวัดอื่นโดยเฉลี่ยอยู่ในอันดับท้าย ๆ ปัญหาเหล่านี้ไม่ได้เกิดจากการศึกษาผิดพลาด หรือครูสอนไม่มีคุณภาพ เพราะคุณภาพการสอนของครูยังประกอบด้วย ตัวแปรอีกมากมายหลายอย่าง เช่น สถานภาพของครู ภาระงานสอน วุฒิต่างการศึกษา ระยะเวลาในการปฏิบัติราชการ อายุ สภาพแวดล้อมของโรงเรียน สภาพทางสังคมและวัฒนธรรมของนักเรียน สภาพความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และที่สำคัญคือ ขวัญและกำลังใจของครู ขวัญและกำลังใจของบุคลากรในองค์กร โดยเฉพาะขวัญและกำลังใจของครูเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพของโรงเรียน เพราะเหตุว่าหากครูในโรงเรียนมีขวัญและกำลังใจสูงจะมีความรู้สึกปลอดภัย อบอุ่น รักอาชีพ รักหมู่คณะ และพยายามทำงานให้กับโรงเรียนเป็นอย่างดี อ้างอิงจากซารี มณีศรี (2526 : 57) แต่เพราะสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นเป็นสาเหตุให้ครูที่สอนในพื้นที่ หวาดกลัว ไม่มีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้

จังหวัดยะลาเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่ประสบกับปัญหานี้ กลุ่มผู้ก่อความไม่สงบและแนวร่วม ยังคงมีการเคลื่อนไหวในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง โดยมีการประชุมหารือ ปฏิบัติการในการก่อเหตุร้าย และก่อวิน โดยดำรงการเป็นฝ่ายริเริ่มอย่างต่อเนื่อง แม้ว่าเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร

ได้ดำเนินการเชิงรุก และจำกัดเสรีการเคลื่อนไหวรวมทั้งมาตรการต่าง ๆ เพื่อจำกัดเสรีภาพในการปฏิบัติแล้วก็ตาม ฅก.14 บ.ฅารโศ ต.ฅารโศ (2550:เอกสาร์ลัฒมาก QG422812) จึงทำให้ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดยะลา รู้สึกหวาดคกลัว และไม่มั่นใจ ไม่มีกำลังใจในการปฏิบัติงานในพื้นที่ส่งผลกระทบต่อนักเรียนทำให้นักเรียนในจังหวัดยะลา ประสบกับปัญหาทางการศึกษา และคุณภาพชีวิตที่ต่ำลง ครูย้ายออกนอกพื้นที่จำนวนหนึ่ง แต่ก็ยังมีครูอีกมากที่ยังคงสอนอยู่ในพื้นที่ตามปกติ

ดังนั้นการที่จะให้ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากโรงเรียนทั่วไป มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานย่อมเป็นสิ่งที่ดีและสำคัญอย่างยิ่ง เพราะขวัญและกำลังใจจะเป็นแรงจูงใจให้ครูในโรงเรียน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความหวัง มีความกระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์ และมีกำลังใจที่จะต่อสู้กับอุปสรรค ทั้งยังสามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544:134) ขวัญเป็นสถานการณ์ทางจิตใจ ที่แสดงออกในรูปของพฤติกรรมต่าง ๆ เช่น ความกระตือรือร้น ความหวัง ความกล้า ความเชื่อมั่นและในทางตรงกันข้าม คนที่ปราศจากขวัญจะแสดงออกในรูปของความเฉื่อยชา ความหวาดระแวง ขาดความเชื่อมั่น ขวัญและกำลังใจจึงเป็นความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสภาพแวดล้อม คนที่มีขวัญและกำลังใจดี จึงสังเกตได้จากความกระตือรือร้นในการทำงาน เต็มใจที่จะทำตามกฎข้อบังคับของหน่วยงาน พยายามปฏิบัติงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายและอื่น ๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีผลดีต่อหน่วยงาน ขวัญและกำลังใจไม่ดีพบได้จากความท้อแท้ เบื่อหน่าย ขาดความเต็มใจที่จะทำงาน ขาดงาน ไม่อยากรับผิดชอบงาน

จากข้อมูลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูในจังหวัดยะลา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการบริหารงาน ปรับปรุงการทำงานที่เกี่ยวข้อง และนำเอาแนวทางที่ได้ไปเสนอแนะ ปรับใช้กับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อค้นหาองค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดยะลา ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ

2. เพื่อศึกษาถึงความแตกต่างของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู ที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ ระหว่าง เพศ ประสบการณ์การทำงาน และพื้นที่เสี่ยงภัยของโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดยะลา

สมมติฐาน

การวิจัยครั้งนี้มีสมมติฐานดังนี้

1. องค์ประกอบที่ได้อย่างน้อย 1 องค์ประกอบ
2. ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูที่มีเพศต่างกัน มีความแตกต่างกัน
3. ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกันมีความแตกต่างกัน
4. ขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูที่โรงเรียนอยู่ในพื้นที่เสี่ยงภัยต่างกันมีความแตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีความสำคัญและประโยชน์คือ

1. ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดยะลา
2. ได้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของเพศ ประสบการณ์การทำงาน และพื้นที่เสี่ยงภัยกับขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติของครูโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดยะลา
3. นำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนรัฐบาลในจังหวัดยะลา
4. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนา ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงและส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยเป็นครูโรงเรียนรัฐบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดยะลา ที่กำลังปฏิบัติราชการอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2551

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พื้นที่เสี่ยงภัยของโรงเรียน

ตัวแปรตาม ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครู

นิยามศัพท์

ขวัญและกำลังใจ หมายถึง ภาวะจิตใจและอารมณ์ของครูในจังหวัดยะลา ซึ่งส่งผลต่อความตั้งใจในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ขวัญจึงเป็นความรู้สึกของบุคคล ที่มีต่อสภาพแวดล้อม คนที่มีขวัญดีสังเกตได้จากความกระตือรือร้นในการทำงาน เต็มใจที่จะทำตามกฎข้อบังคับของหน่วยงาน พยายามปฏิบัติงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายและอื่น ๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่มีผลดีต่อโรงเรียน ขวัญไม่ดีก็พบจากความท้อแท้ เบื่อหน่าย ขาดความเต็มใจที่จะทำงาน ไม่อยากรับผิดชอบงาน

การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง เทคนิคในการจัดกลุ่มตัวแปรที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกัน หรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มเดียวกันหรือการสร้างตัวแปรใหม่ที่เรียกว่า องค์ประกอบหรือ Factor เดียวกัน ซึ่งตัวแปรที่จัดไว้ใน Factor เดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันมาก โดยความสัมพันธ์นั้นอาจจะเป็นไปในทิศทางเดียว (ทางบวก) หรือทิศทางตรงกันข้ามกัน (ทางลบ) ก็ได้ ส่วนตัวแปรที่อยู่คนละ Factor จะไม่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความสัมพันธ์กันน้อย

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาในการทำงานของครูตั้งแต่เริ่มปฏิบัติงานเฉพาะในโรงเรียนปัจจุบัน

พื้นที่เสี่ยงภัย หมายถึง พื้นที่เสี่ยงภัยตามที่กำหนดของทหารฉก.14 บ.ธารโต ต.ธารโต (QG 422812) ลงวันที่ 30 ต.ค. 50 ตามเอกสารที่แจ้งแต่ละโรงเรียนว่าโรงเรียนใดอยู่ในพื้นที่เสี่ยงระดับเสี่ยงภัยมาก เสี่ยงภัยปานกลาง เสี่ยงภัยน้อย